

Tilläggsbudget för 2003 – utgiftsområdena 8 och 10–12

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 29 april 2003 beslutat att bereda övriga berörda utskott tillfälle att yttra sig över 2003 års ekonomiska vårproposition (2002/03:100) om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2003 (yrkandena 9–16 och 20–38) och de motioner som kan komma att väckas, allt i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Vårpropositionen är resultatet av ett samarbete mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

De delar utskottet yttrar sig över är regeringens förslag om tilläggsbudget för budgetåret 2003 avseende utgiftsområdena 8 och 10–12 (punkt 40), ändringar i lagen om allmän försäkring, lagen om sjuklön och lagen om bostadstillägg för pensionärer m.fl. (punkt 10–12) samt godkännande av föreslagen användning av det under utgiftsområde 8 uppförda anslaget 12:2 Mottagande av asylsökande (punkt 24) och det under utgiftsområde 10 uppförda anslaget 19:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. (punkt 25). Utskottet yttrar sig vidare delar över motionerna 2002/03:Fi17 yrkandena 8, 9 och 12 i denna del, 2002/03:Fi19 yrkande 2, 2002/03:Fi20 och 2002/03:Fi23 yrkande 2.

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen Ett utvidgat skydd mot diskriminering (prop. 2002/03:65) en ny lag om förbud mot diskriminering samt ändringar i 1999 års arbetsrättsliga lagar med förbud mot diskriminering. Bland annat ges Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) nya uppgifter till följd av förslaget. Förslaget innebär också ett behov av informations- och utbildningsinsatser. För att möjliggöra detta behöver enligt regeringen resurserna ökas med 5 miljoner kronor.

Integrationsverket fördelar medel enligt förordningen (2002:989) om statligt stöd för verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering. Stödet

till sådan verksamhet bör förstärkas. Enligt propositionen behövs härför ytterligare 5 miljoner kronor.

För att upprätta ett skyddat boende m.m. för flickor och unga kvinnor som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld bör resurserna ökas med 20 miljoner kronor.

Sammantaget föreslår regeringen att anslaget 10:2 Integrationsåtgärder ökas med 30 miljoner kronor.

Insatserna inom de lokala utvecklingsavtalen har lett till att nya arbetssätt har tagits fram. För att permanenta nya metoder och ge tid till att hitta former i ordinarie strukturer föreslår regeringen att anslaget 11:1 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna ökas med 40 miljoner kronor.

När det gäller migrationsarbetet har Migrationsverket i dag ett processansvar som rör flera myndigheter, inklusive utlandsmyndigheterna. Ansvar för IT-stödet har dock varit uppdelat mellan Regeringskansliet och Migrationsverket. Från den 1 januari 2004 skall Migrationsverket överta det finansiella ansvaret för IT-stödet på utlandsmyndigheterna. Migrationsverket skall dock redan från den 1 juli 2003 finansiera kostnader för ersättningsinvesteringar, tillkommande infrastruktur och hårdvara som behövs för migrationsarbetet på utlandsmyndigheterna. Anslaget 12:1 Migrationsverket bör därför ökas med 5,8 miljoner kronor.

I propositionen anges att antalet asylsökande ligger på en fortsatt hög nivå bl.a. som en följd av Sveriges operativa inträde i Schengensamarbetet. Fler personer än beräknat finns inskrivna i Migrationsverkets mottagandesystem vilket gör att utgifterna ökar. Anslaget 12:2 Mottagande av asylsökande behöver därför enligt regeringen ökas med 122 miljoner kronor.

En kommun har rätt till ersättning för kostnader för vård av barn under 18 år i annat hem än barnets eget som ges med stöd av socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1090:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Ersättning lämnas för vård under den tid som barnets ansökan om uppehållstillstånd prövas och, om ansökan om uppehållstillstånd avslås och ett beslut om avvisning eller utvisning skall verkställas, under tiden fram till dess att barnet lämnar landet. Rätten till ersättning till kommuner bör också omfatta motsvarande vårdinsatser som ges till barn som getts tillfälligt skydd i en massflyktssituation enligt 1 § första stycket 2 lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). I propositionen föreslås därför att riksdagen godkänner att anslaget 12:2 Mottagande av asylsökande får användas även för detta ändamål.

Migrationsverket har huvudansvar för mottagandet av asylsökande m.fl. Verket erbjuder lämpligt boende i anläggningar för bl.a. asylsökande barn som kommit till Sverige utan legal vårdnadshavare. Socialnämnden har enligt 2 kap. 2 § socialtjänstlagen det yttersta ansvaret för dem som vistas i kommunen. Enligt 11 kap. 1 och 2 §§ socialtjänstlagen skall kommunen utreda barnets behov av insatser och fatta beslut om var barnet skall bo. Boende kan ske i familjehem, hem för vård eller boende, eller i Migrationsverkets gruppboende. Regeringen avser att efter samråd med Svenska Kommunförbundet och

Landstingsförbundet pröva och fastställa de närmare grunderna för en statlig ersättning till kommunerna för vissa utredningskostnader m.m. avseende asylsökande barn som kommit till Sverige utan legal vårdnadshavare. Till dess att ersättningen är fastställd bör en tillfällig ersättning kunna utgå till kommunerna härför. För att möjliggöra den tillfälliga ersättningen bör riksdagen godkänna att anslaget 12:2 Mottagande av asylsökande får användas även för detta ändamål.

I propositionen föreslås att anslaget 12:4 Utlänningsnämnden bör ökas med 10 miljoner kronor i syfte att förkorta handläggningstiderna hos Utlänningsnämnden och därmed minska väntetiderna i Migrationsverkets mottagandesystem.

Vidare bör anslaget 12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden ökas med 5 miljoner kronor.

Antalet verkställda utresor har ökat vilket har lett till högre kostnader och en större anslagsförbrukning än tidigare beräknat. Anslaget 12:6 Utresor för avvisade och utvisade bör därför enligt regeringen ökas med 15 miljoner kronor.

Mot bakgrund härav föreslås att ramen för utgiftsområde 8 ökas med 227,8 miljoner kronor.

Motioner

I motion 2002/03:Fi17 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 12 i denna del anförs att storstadssatsningen bör avvecklas eftersom resultaten inte står i proportion till de investerade medlen. Motionärerna anser därför att anslaget 11:1 inte bör tillföras ytterligare medel för 2003. Förslaget innebär minskade utgifter med 40 miljoner kronor

Nyamko Sabuni (fp) begär i motion 2002/03:Fi20 ett tillkännagivande om att folkbildningsorganisationer bör engageras i det arbete som finansieras inom anslaget 10:2 Integrationsåtgärder. Detta skulle enligt motionären främja integrationen av människor med invandrarbakgrund. Regeringen har vid den föreslagna ökningen av ramen för utgiftsområde 8 med 227,8 miljoner kronor förbisett möjligheten att dra nytta av och involvera folkbildningen i integrationsarbetet.

Utskottet

Utskottet kan konstatera att antalet asylsökande ligger på en fortsatt hög nivå bl.a. som en följd av Sveriges operativa inträde i Schengensamarbetet och att fler personer än beräknat finns inskrivna i Migrationsverkets mottagandesystem. Utskottet delar därför regeringens bedömning att anslaget 12:2 Mottagande av asylsökande bör utökas. För att minska handläggningstiderna och därmed väntetiderna i Migrationsverkets mottagandesystem instämmer utskottet i regeringens bedömning att anslaget 12:4 Utlänningsnämnden bör utökas under innevarande budgetår. För att ytterligare motverka diskriminering samt för att upprätta ett skyddat boende m.m. för flickor och unga kvin-

nor som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld bör anslaget 10:2 Integrationsåtgärder utökas med 30 miljoner kronor. Som utskottet tidigare, bl.a. i bet. 1998/99:SfU2, uttalat spelar folkrörelserna en betydande roll när det gäller introduktionen av nyanlända flyktingar. Integrationsverket, vars uppgift är att stödja organisationer i det civila samhället som arbetar för integration och mot främlingsfientlighet och rasism, anser att frivilligorganisationer, föreningar och folkrörelser har en stor betydelse i detta arbete. Med vad utskottet anfört om folkrörelsernas roll i integrationsarbetet får motion 2002/03:Fi20 anses vara i huvudsak tillgodosedd. När det gäller anslaget 11:1 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna delar utskottet bedömningen att medel bör tillföras för att ge tid åt att permanenta och inarbeta nya metoder i de ordinarie strukturerna. Utskottet noterar att regeringen under 2003 avser att i en skrivelse till riksdagen redogöra för hur arbetet med att genomföra storstadspolitiken har utvecklats. Utskottet har inget att erinra mot regeringsförslagen avseende 12:1 Migrationsverket, 12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden och 12:6 Utresor för avvisade och utvisade.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att anslaget 12:2 Mottagande av asylsökande får användas för ersättning till kommuner dels för vård av barn och unga under 18 år i annat hem än barnets eget om barnet omfattas av 1 § första stycket 2 LMA, dels för vissa utredningskostnader m.m. avseende asylsökande barn som kommit till Sverige utan legal vårdnadshavare. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag om tilläggsbudget för utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar och avstyrker motionerna 2002/03:Fi17 yrkande 12 i denna del och 2002/03:Fi20.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Förslag till ändrade anslag och ram

Propositionen

I propositionen anges att kostnaderna för sjukskrivning och förtidspension har ökat kraftigt de senaste åren. Det finns en risk för att utgiftstaken 2003 och 2004 överskrids samtidigt som det blir svårt att klara överskottsmålet för den offentliga sektorns finanser. I budgetpropositionen för 2003 förutsattes att utgiftsutvecklingen inom utgiftsområde 10 skulle brytas och att antalet sjukpenningdagar under 2003 skulle minska med 10 % och med ytterligare 5 % under 2004. Det finns tydliga tecken på ett trendbrott. Under perioden oktober 2002–januari 2003 minskade antalet sjukpenningdagar med 0,8 % jämfört med motsvarande period ett år tidigare. Nedgången är dock inte tillräcklig för att prognosen i budgetpropositionen skall uppfyllas.

Regeringen har i förevarande proposition föreslagit ett antal åtgärder för att vända utvecklingen.

Anslaget 19:1 Sjukpenning och rehabiliteringsersättning m.m. föreslås minskas med 2 460 miljoner kronor. Beloppet hänförs till följande.

1. Den sjukpenninggrundande inkomsten skall minskas med 3 % vid beräkning av sjukpenning, vilket minskar utgifterna med 565 miljoner kronor (jfr nedan).

2. Sjukpenning under arbetslöshetsperiod skall utgå med belopp motsvarande dagpenning inom arbetslöshetsförsäkringen, vilket minskar utgifterna med 300 miljoner kronor (jfr nedan).

3. Sjuklöneperioden förlängs till 21 dagar, vilket minskar utgifterna med ca 800 miljoner kronor. Ett högkostnadsskydd ökar utgifterna med 125 miljoner kronor (jfr nedan).

4. Anslaget för 2003 har beräknats med förutsättningen att taket i sjukförsäkringen skulle kunna höjas. I och med att denna höjning senareläggs minskar utgifterna med 920 miljoner kronor.

Anslaget 19:2 Aktivitets- och sjukersättningar föreslås ökas med 1 600 miljoner kronor beroende på att antalet personer som beviljas aktivitets- och sjukersättning 2003 bedöms bli ca 15 000 fler än vad som tidigare beräknats.

Anslaget 19:5 Kostnader för sysselsättning av vissa personer med aktivitets- och sjukersättning föreslås ökas med 2 miljoner kronor. Kostnadsökningen beror på att antalet personer med tre fjärdedels aktivitets- och sjukersättning har ökat mer än förutsett. Detta har medfört att ersättning till arbetsgivare som anställer personer med en återstående arbetsförmåga på 25 % har ökat.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att ramen för utgiftsområde 10 minskas med 858 miljoner kronor.

Sjukpenninggrundande inkomst (SGI) vid beräkning av sjukpenning

Gällande regler

SGI är den årliga inkomst i pengar som en person tills vidare kan antas få för eget arbete här i landet, antingen som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete). SGI fungerar som ett beräkningsunderlag för ersättningar som enligt den arbetsbaserade försäkringen betalas ut per dag. Det gäller bl.a. sjukpenning, rehabiliteringsersättning, föräldrapenning över lägsta-nivå och tillfällig föräldrapenning. Inkomsten skall vara av viss varaktighet. Endast sådan inkomst beaktas som den försäkrade kan antas komma att tills vidare få av eget arbete under minst sex månader i följd eller av eget årligen återkommande arbete (säsongarbete). SGI är minst 0,24 gånger och högst 7,5 gånger prisbasbeloppet, som år 2003 bestämts till 38 600 kr. SGI:n uppgår således till minst 9 300 kr och högst 289 500 kr år 2003.

Sjukpenning utgår vid sjukdom som sätter ned arbetsförmågan med minst en fjärdedel. Saknar den försäkrade arbetsförmåga utges hel sjukpenning. I annat fall utges antingen tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels sjukpenning beroende på graden av nedsättning av arbetsförmågan.

Sjukpenning är en dagersättning. Huvudregeln är att sjukpenning inte utges för den första dagen (karensdag) och att hel sjukpenning för de därpå följande dagarna utgör 80 % av SGI:n delad med 365 (s.k. kalenderdagberäk-

ning. Enligt specialbestämmelser kan sjukpenningen timberäknas de första 14 dagarna i en sjukperiod. Innebörden av bestämmelserna är att sjukpenning som grundar sig på inkomst av anställning utges bara för tid då den försäkrade behöver avstå från förvärvsarbete på grund av sjukdom och att sjukpenning därvid skall beräknas per timme med utgångspunkt i SGI:n och uppgifter om årsarbetstiden. Kompensationsgraden uppgår därvid till 80 %. Timberäkningen omfattar korta sjukperioder om upp till 14 dagar och de första fjorton dagarna av längre sjukperioder.

För tid som ingår i en sjuklöneperiod utges inte sjukpenning.

Propositionen

I propositionen föreslås att SGI:n skall multipliceras med faktorn 0,97 vid beräkning av sjukpenning. Vid beräkning av andra förmåner som relateras till SGI:n skall någon sådan beräkning inte göras. Den nya beräkningsregeln föreslås träda i kraft den 1 juli 2003.

Regeringen framhåller att i synnerhet de långa sjukskrivningarna har ökat. Drygt 126 000 personer har för närvarande varit sjukskrivna under längre tid än ett år. Ungefär en tredjedel av dem har varit sjukskrivna under mer än två år. Det ökande antalet sjukskrivningar har medfört att utgifterna för sjukpenning har ökat dramatiskt. Som en åtgärd för att begränsa utgiftsökningarna föreslår regeringen att SGI:n skall multipliceras med faktorn 0,97 vid beräkning av sjukpenning enligt AFL. Övriga dagersättningar som beräknas med utgångspunkt i SGI:n skall dock inte påverkas av förslaget. Sådan ersättning såsom föräldra- och havandeskapspenning skall således beräknas på en oreducerad SGI.

Förslaget beräknas minska statens utgifter med 1 140 miljoner kronor per år.

Sjukpenningens storlek vid arbetslöshet

Gällande regler

SGI:n är skyddad och skall därmed inte sänkas och får anpassas efter löneutvecklingen inom den försäkrades yrkesområde för försäkrad som inte fyllt 65 år och som avbryter sitt förvärvsarbete eller minskar sin arbetstid. Detta gäller under högst tre månader i följd oavsett om avsikten är att förvärvsavbrottet eller arbetstidsförkortningen skall pågå längre tid. För en arbetslös person, som inte deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och uppbär aktivitetsstöd, gäller därtill att denne får behålla sin SGI om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande enligt vissa angivna krav. I vissa fall kan dock SGI:n sänkas trots att den försäkrade gör ett förvärvsavbrott som normalt sett skulle omfattas av bestämmelserna om SGI-skyddad tid. Ändras den försäkrades inkomstförhållanden efter det att dennes SGI fastställts, och överensstämmer inte inkomstförhållandena med fastställd SGI vid den tidpunkt då SGI-skyddet inträder, får SGI:n likväl sänkas till den nivå den skulle ha haft om försäkringskassan hade känt till de ändrade inkomstförhållandena.

Sjukpenningen kalenderdagberäknas för dag då den försäkrade är helt eller delvis arbetslös och är anmäld på arbetsförmedlingen som arbetssökande samt är beredd att anta ett erbjudet arbete i en omfattning som motsvarar dennes SGI. Det innebär att sjukpenning kan betalas ut från sjukfallets början med undantag för karensdag.

Från och med den 1 januari 1998 består arbetslöshetsförsäkringen enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) av två delar: en grundförsäkring och en frivillig inkomstbortfallsförsäkring. För att vara berättigad till ersättning gäller i båda fallen att den försäkrade skall uppfylla vissa grundvillkor, bl.a. att vara aktivt arbetssökande. Vidare krävs att den försäkrade uppfyller ett arbetsvillkor. Detta innebär att den arbetslöse under en ramtid av 12 månader omedelbart före arbetslöshetens inträde skall ha haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 70 timmar per kalendermånad, eller haft förvärvsarbete i minst 450 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 45 timmar under var och en av dessa månader. I ramtiden räknas inte den tid då den försäkrade varit hindrad att arbeta på grund av bl.a. styrkt sjukdom.

Ersättning lämnas enligt inkomstbortfallsförsäkringen till den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst 12 månader, under förutsättning att medlemmen efter det senaste inträdet i kassan uppfyllt ett arbetsvillkor (medlemsvillkor). Den som inte är medlem i en arbetslöshetskassa eller är medlem i en arbetslöshetskassa men inte uppfyller de villkor som gäller för rätt till en inkomstrelaterad ersättning får ersättning enligt grundförsäkringen om villkoren för sådan ersättning i övrigt är uppfyllda. Ersättningen från grundförsäkringen lämnas tidigast den dag den arbetslöse fyller 20 år. En studerande som blivit arbetslös kan vara berättigad till grundersättning utan att ha uppfyllt arbetsvillkoret. Det krävs då att denne stått till arbetsmarknadens förfogande som arbetssökande eller förvärvsarbetat i minst 90 kalenderdagar under en ramtid av 10 månader och i anslutning till avslutad utbildning på heltid som omfattar minst ett läsår och som berättigar till studiesocialt stöd (studerandevillkor).

Ersättning utgår inom arbetslöshetsförsäkringen i form av dagpenning. Dagpenningen får dock inte lämnas förrän den försäkrade under en sammanhängande tid av 12 månader har varit arbetslös 5 dagar (karensvillkor). I karenstiden räknas endast de dagar in för vilka dagpenning skulle ha lämnats om karenstiden löpt ut. Dagpenningen lämnas i form av ett belopp som beräknas per dag under högst fem dagar per vecka. Ersättning lämnas under längst 300 dagar (ersättningsperiod). När ersättningsperioden löpt ut kan den förlängas med längst 300 dagar, om den försäkrade då inte uppfyller ett nytt arbetsvillkor och inte heller enligt arbetsförmedlingen bör erbjudas aktivitet i aktivitetsgarantin enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program. Om arbetslösheten upphör före ersättningsperiodens slut, har den försäkrade rätt till ersättning under det återstående antalet dagar av perioden vid ny arbetslöshet, även om denne då inte uppfyller arbets- och karensvillkoren. Vad som nu har sagts gäller dock inte om en sammanhängande tid av 12

månader har förflutit sedan den försäkrade senast fick ersättning. I denna period räknas inte in tid då den försäkrade varit hindrad att arbeta på grund av bl.a. styrkt sjukdom. Om ersättningsperioden har löpt ut men den försäkrade under perioden på nytt uppfyllt arbetsvillkoret lämnas ersättning under ytterligare en ersättningsperiod. Dock skall karensvillkoret på nytt uppfyllas. Den nya ersättningsperioden räknas från den tidpunkt när den tidigare perioden löper ut.

Ersättning enligt grundförsäkringen lämnas med ett belopp per dag som inte är baserat på tidigare förvärvsinkomster (dagpenning i form av grundbelopp) utan med ett belopp som regeringen fastställer (f.n. 320 kr). För den som har deltidsarbetat minskas grundbeloppet proportionellt. Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas med ett belopp per dag som är baserat på tidigare förvärvsinkomster (dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning), varvid dagpenning normalt lämnas med 80 % av den försäkrades dagsförtjänst under en normalarbetstid, dock högst med det belopp som regeringen fastställer och lägst med det belopp som motsvarar grundersättningen. Dagpenningen kan under de första 100 dagarna i en ersättningsperiod lämnas med f.n. högst 730 kr. Denna dagpenning kan begränsas i tiden för personer som utför deltidsarbete. Efter nämnda period utgör den högsta dagpenningen f.n. 680 kr.

Propositionen

Regeringen föreslår att för försäkrade som är arbetslösa och som skulle ha varit berättigade till arbetslöshetsersättning skall sjukpenningbeloppet under ett sjukdomsfall motsvara det belopp som skulle ha betalats ut i arbetslöshetsersättning. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 juli 2003 och även omfatta den som redan uppbär sjukpenning när bestämmelserna träder i kraft.

I propositionen anför regeringen att fastställande av en SGI bygger på principen om inkomstbortfall. Om inkomstförhållandena förändras för den försäkrade skall också den fastställda SGI:n ändras. Den som inte längre har inkomst omfattas då inte av sjukpenningförsäkringen. I vissa situationer kan en individ emellertid vara försäkrad för sjukpenning trots att denne inte har någon inkomst. Till de grupper som omfattas av sådana s.k. SGI-skyddade tider hör under vissa omständigheter arbetslösa.

Försäkringsskyddet vid arbetslöshet är inte enhetligt. I stället tillämpas två olika principiella lösningar för att skydda den arbetslösa individens SGI. Den första lösningen innebär att för den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd hålls den tidigare SGI:n vilande under denna tid. Den som är berättigad till arbetslöshetsersättning eller är utförsäkrad har i aktivitetsstöd samma ersättning som skulle ha lämnats vid arbetslöshet, dock lägst 320 kr per dag. En deltagare som inte uppfyller kraven för arbetslöshetsersättning får aktivitetsstöd med 223 kr per dag. Blir en deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program sjuk har denne rätt till aktivitetsstöd och inte till sjukpenning. Den andra principiella lösningen innebär att en arbetslös person

får behålla SGI:n om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande enligt vissa angivna krav.

Den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program får vid sjukdom ofta lägre ersättning än den som enbart står till arbetsmarknadens förfogande.

Den kritik som finns mot nuvarande regler har framför allt sin grund i att en arbetslös försäkrad vid sjukdom i de flesta fall erhåller en högre ersättning i form av sjukpenning än vad denne annars skulle ha erhållit i arbetslöshetsersättning. Även den som av olika skäl – t.ex. utförsäkring – inte har rätt till någon arbetslöshetsersättning har vid sjukdom normalt rätt att erhålla sjukpenning grundad på den tidigare SGI:n.

Regeringen anser att inkomstbortfallet vid sjukdom bör motsvara det inkomstbortfall som uppstår genom att arbetslöshetsersättning inte längre betalas ut. På så sätt knyts ersättningen vid sjukdom närmare till det faktiska inkomstbortfallet som den enskilde har i form av att arbetslöshetsersättning inte betalas ut under sjukperioden. Arbetslöshetsersättning betalas som regel ut för fem dagar per vecka. Regeringens förslag innebär att sjukpenning bör betalas ut för de dagar som annars arbetslöshetsersättning skulle ha utgivits, således som regel fem, med den inskränkningen att sjukpenning inte skall utges för den första dagen (karensdagen).

Principiellt bör alla arbetslösa försäkrade som blir sjukskrivna behandlas på samma sätt. Det kan av många skäl inte vara försvarligt att det skall vara fördelaktigare att vara sjukskriven när arbetslöshetsperioden inträffar än att sjukperioden inträffar under en arbetslöshetsperiod. Regeringen föreslår därför att samtliga ersättningsfall där sjukpenning utges och där den försäkrade skulle ha varit berättigad till arbetslöshetsersättning om han eller hon inte varit sjuk skall omfattas av de ändrade reglerna från och med den tidpunkt de börjar att gälla.

Förslaget beräknas minska statens utgifter med 600 miljoner kronor per år.

Förlängning av sjuklöneperioden och högkostnadsskydd för arbetsgivare med ett begränsat antal anställda

Gällande regler

Lagen (1991:1047) om sjuklön (SjLL) gäller sedan 1992. Den reglerar anställdas rätt att under korta sjukdomsfall och de första 14 dagarna av andra sjukdomsfall av arbetsgivaren utfå viss del av lön och andra anställningsförmåner som skulle ha utgått om arbetsuppgifterna hade fullgjorts. Genom SjLL blir reglerna i lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) om timberäknad sjukpenning i princip utan betydelse när det gäller att ersätta arbetstagar för inkomstbortfall i anställningen. Uppdragstagare och egenföretagare omfattas emellertid inte av sjuklönesystemet. Ett viktigt syfte med SjLL har varit att stärka arbetsgivarnas ansvar för de anställdas arbetsmiljö, hälsa och rehabiliteringsbehov. Vidare har strävan varit att begränsa försäkringskassornas administration av sjukförsäkringen. Genom sjuklönesystemet uppnås även en kompensation för inkomstförlust vid sjukdom som är bättre avvägd än den utifrån vissa schabloniseringar bestämda sjukpenningen.

Som kvalifikationstidsvillkor för sjuklön gäller normalt endast att arbetstagaren har anställts tills vidare eller har en tidsbegränsad anställning om minst en månad. Kortare anställningar grundar inte någon rätt, såvida inte anställningen tillträtts och pågått 14 dagar i följd.

Från och med den andra till och med den fjortonde dagen av varje sjukperiod får arbetstagaren behålla 80 % av den lön och de andra anställningsförmåner som skulle ha utbetalats om denne fullgjort sina arbetsuppgifter. För den första dagen i sjuklöneperioden betalas ingen ersättning (karensdag).

SjLL är med vissa specificerade undantag tvingande till arbetstagarens förmån. Möjligheten till avvikelse genom kollektivavtal som slutits eller godkänts på förbunds nivå på arbetstagsidan gäller bara i tre avseenden, nämligen i fråga om läkarintyg, försäkringen om sjukdom och arbetsoförmåga och den närmare beräkningen av sjuklönen.

Sjukdomsbegreppet definieras inte i SjLL. Den tolkning som tillämpas inom sjukförsäkringen har avsetts komma till användning. Om arbetsförmågan är nedsatt på grund av sjukdom, förutsätts inte som inom sjukpenningförsäkringen för ersättningsrätt någon lägsta grad av nedsättning.

Under tid från och med den sjunde kalenderdagen efter dagen för sjukansmälan är arbetsgivaren skyldig att utge sjuklön för mistade förmåner endast om arbetstagaren styrker nedsättningen av arbetsförmågan under denna tid genom intyg av läkare eller tandläkare. Intyget behöver inte innehålla närmare uppgift om vilken sjukdom arbetstagaren lider av.

En arbetsgivare vars sammanlagda lönekostnader under ett kalenderår inte beräknas överstiga 130 gånger det för året gällande prisbasbeloppet kan försäkra sig hos den allmänna försäkringskassan för kostnader för sjuklön. Vid beräkningen av de sammanlagda lönekostnaderna bortses från socialavgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt. Försäkringen ersätter försäkringstagarens kostnader för sjuklön fr.o.m. tredje sjuklönedagen. Den ersätter även socialavgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt till den del avgifterna och skatten är hänförliga till sjuklönen.

Propositionen

Regeringen föreslår att sjuklöneperioden förlängs från 14 till 21 dagar. Denna ändring föreslås träda i kraft den 1 juli 2003 och tillämpas på sjukdomsfall som inträffar efter ikraftträdandet.

Regeringen föreslår även att det i sjukförsäkringen skall införas ett obligatoriskt högkostnadsskydd mot sjuklönekostnader för arbetsgivare som har en årlig lönesumma som högst uppgår till 160 prisbasbelopp. Ersättning skall utges i olika intervaller med lägre ersättning för de större företagen. Ersättning skall kunna erhållas för den del av sjuklönekostnaderna som överstiger ett sjuklönetak. Detta tak utgörs av ett belopp som motsvarar 90 % av den genomsnittliga sjuklönevoten för samtliga arbetsgivare. Ersättning lämnas för arbetsgivares sjuklönekostnad som uppkommit dagarna 2–21 samt för arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt, till den del avgifterna och skatten är hänförliga till den utbetalda sjuklönen som skall ersättas.

I propositionen framhåller regeringen att det rehabiliteringsansvar som infördes för arbetsgivaren den 1 januari 1992 inte fungerat på det sätt som avsetts. Det finns därför skäl att ge arbetsgivarna starkare drivkrafter att fullgöra sin rehabiliteringsskyldighet. Även arbetsgivarnas förebyggande arbete bör kunna utvecklas.

För att stärka arbetsgivarnas ansvar för det tidiga och aktiva rehabiliteringsarbetet anser regeringen att det finns starka skäl att förlänga sjuklöneperioden och därigenom ytterligare förstärka åtgärdsansvaret med försörjningsansvaret. Vidare innebär en sjuklöneförlängning att arbetsgivarens kostnader i högre grad blir rörliga och därmed mer påverkbara. Detta torde stärka incitamenten för att vidta åtgärder och därmed bidra till en snabbare rehabiliteringsprocess.

Under dagarna 15–21 i en sjukperiod kan utöver sjukpenning utges viss ersättning enligt kollektivavtal. Regeringen är medveten om att förslaget att förlänga sjuklöneperioden till dag 21 innebär att denna ersättning kan påverkas av nu gällande kollektivavtal. Regeringen förutsätter dock att avtalen anpassas till den utökade sjuklöneperioden.

Regeringen gör vidare den bedömningen att det är nödvändigt att införa ett obligatoriskt högkostnadsskydd för arbetsgivare med ett begränsat antal anställda i samband med att arbetsgivarnas sjuklöneperiod förlängs. Syftet med högkostnadsskyddet är att minska den redan i dag höga riskexponeringen för dessa arbetsgivare och att möjliggöra en nödvändig förlängning av sjuklöneperioden.

Regeringen bedömer att det även är nödvändigt att undvika alltför stora tröskleffekter och föreslår därför att storleken på den ersättning en arbetsgivare kan få för kostnader över sjuklönetaket görs beroende av hur höga lönekostnader företaget har. Arbetsgivare som har upp till 100 prisbasbelopp i lönekostnader har rätt till ersättning för hela det överskjutande beloppet, arbetsgivare som har lönekostnader uppgående till mellan 100 och 130 prisbasbelopp har rätt till 75 % av den överskjutande sjuklönekostnaden och arbetsgivare som har lönekostnader som överstiger 130 men inte 160 prisbasbelopp har rätt till 50 % ersättning.

Regeringens förslag om införande av ett särskilt högkostnadsskydd för de mindre företagen aktualiserar frågan om förhållandet till EG:s regler om statligt stöd till näringslivet, de s.k. statsstödsreglerna. EG-fördragets artikel 87.1 innehåller ett principiellt förbud mot statligt stöd som gynnar vissa företag eller viss produktion, om detta snedvrider konkurrensen och påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Begreppet stöd ges en vidare innebörd än direkta subventioner och kan således också omfatta situationer där en medlemsstat gör avkall på exempelvis skatter och avgifter på ett sätt som selektivt gynnar vissa företag. I den mån en viss åtgärd skulle utgöra statsstöd finns utrymme att inom ramen för vissa undantagsbestämmelser ändå tillåta stödet. Sådana undantag meddelas av EU-kommissionen efter särskild anmälan från berörd medlemsstat eller i enlighet med särskilda s.k. gruppundantagsregler. Om anmälan till kommissionen inte sker och denna senare, efter en undersök-

ning på eget initiativ eller efter klagomål, finner att den ifrågasatta åtgärden är oförenlig med fördraget kan den medlemsstat som utgett stödet tvingas att återkräva detta från de stödmottagande företagen.

För rättslig klarhets skull och för att eliminera risken för ett mycket omfattande återkravsförfarande avser regeringen att göra en anmälan till kommissionen enligt EG-fördragets artikel 88.3.

Detta innebär att de föreslagna reglerna i SjLL om högkostnadsskydd troligen inte kan träda i kraft den 1 juli 2003 utan först vid en senare tidpunkt. I ikraftträdandebestämmelserna till ändringarna i SjLL föreslås därför att 17–17 b §§ skall träda i kraft den dag regeringen bestämmer. För att de företag som omfattas av högkostnadsskyddet inte skall gå miste om detta för tiden intill ikraftträdandet föreskrivs vidare i anslutning därtill att 17–17 b §§, när de enligt regeringens förordnande har trätt i kraft, skall tillämpas på sjukdomsfall där sjukperioden börjat efter den 1 juli 2003. Det kan inte uteslutas att kommissionens prövning leder till att reglerna om högkostnadsskydd måste modifieras i något avseende. I 17 b § fjärde stycket föreslås därför en bestämmelse om att regeringen får föreskriva de begränsningar i rätten till ersättning för sjuklönekostnader som kan följa av EG-fördragets regler om statligt stöd.

Förslaget beräknas minska statens utgifter med 1 350 miljoner kronor per år.

Lagrådet

Förslaget till ändring i sjuklönelagen har granskats av Lagrådet, som har avgivit ett yttrande den 9 maj 2003. Beträffande frågan om att kollektivavtalsbaserad ersättning kan påverkas av förslaget erinrar Lagrådet om att en liknande inställning till frågan om lagstiftningsåtgärdens inverkan på avtalsreglerad sjukersättning redovisades i samband med att beslut fattades om förlängning av sjuklöneperioden från 14 till 28 dagar per den 1 januari 1997 och att det därefter uppstod tvist kring rätten att få den avtalsreglerade ersättningen utbetald fortsättningsvis under den utsträckta sjuklöneperioden (jfr prop. 1997/98:1, utgiftsområde 10 s. 14). Problemet kvarstod och bidrog till att sjuklöneperioden redan per den 1 april 1998 ändrades tillbaka till ursprungliga 14 dagar. En faktor att notera i sammanhanget är även att den tid som står till buds för anpassning av kollektivavtalen, om man räknar tiden från riksdagsbeslut och promulgering av lagändringen fram till föreslagen tidpunkt för ikraftträdande, den 1 juli innevarande år, blir mycket kort.

Beträffande lagstiftningens ikraftträdande anför Lagrådet att förslaget innebär en uppdelning så att ändringen avseende sjuklöneperioden träder i kraft den 1 juli 2003, medan föreskrifterna om det nya systemet för ersättning för sjuklönekostnader träder i kraft den dag regeringen bestämmer. Som förklaring till att tiden för ikraftträdande i den senare delen inte fastlagts anför i motiveringen att dessa bestämmelser troligen inte kan träda i kraft den 1 juli utan först senare på grund av att det nya ersättningssystemet aktualiserar frågan om förhållandet till EG:s regler om statligt stöd till näringslivet samt att anmälan skall göras till kommissionen i enlighet med EG-fördragets arti-

kel 88.3. Under föredragningen inför Lagrådet har upplysts att sådan anmälan numera har gjorts. I propositionen sägs ytterligare att det inte kan uteslutas att kommissionens prövning leder till att de föreslagna reglerna om högkostnads-skyddet måste modifieras i något avseende och att det därför föreslås ett bemyndigande i 17 b § för regeringen att föreskriva de begränsningar i rätten till ersättning för sjuklönekostnader som kan följa av EG-fördragets regler om statligt stöd. Med hänsyn till vad som sålunda redovisats framstår det i nuläget som osäkert vilken närmare innebörd och vilka konsekvenser som det föreliggande förslaget, inbegripet förlängningen av sjuklöneperioden, får. Detta gäller särskilt för dem som avses kunna bli omfattade av den nya ordningen för kostnadsersättning. Osäkerheten i dessa hänseenden gör att Lagrådet ifrågasätter om den tillämnade uppdelningen av ikraftträdandet är försvarbar. Med de utgångspunkter Lagrådet har för sin granskning blir slutsatsen att lagstiftningsärendets beredning bör fullföljas genom att resultatet av den inledda anmälningsproceduren avvaktas och därmed klarhet nås i frågan i vilken mån det är möjligt att genomföra det avsedda ersättningssystemet. Vad Lagrådet i det föregående nämnt om eventuella problem med anpassning av avtal på arbetsmarknaden till den förlängda sjuklöneperioden talar i samma riktning beträffande ikraftträdandet.

Lagrådets yttrande i övrigt innehåller vissa förslag om omformuleringar, ändrad rubriksättning och ändrade hänvisningar i lagtexten samt förtydliganden och preciseringar.

Motioner

I motion 2002/03:Fi17 av Maud Olofsson m.fl. (c) begärs i yrkande 8 att riksdagen avslår regeringens förslag om ändring i AFL och i yrkande 9 att riksdagen avslår regeringens förslag om ändring i SjLL. Motionärerna föreslår i stället i yrkande 12 i denna del att SGI:n skall beräknas på genomsnittsinkomsten under de senaste 24 månaderna före påbörjandet av sjukperioden och att sjukpenningen skall beräknas på 78 % av SGI:n. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 12 i denna del att antalet anställda skall vara bestämmande för arbetsgivarens sjuklöneansvar upp till maximalt 30 dagar för 30 anställda. För ett företag med 5 anställda betyder det 5 dagars sjuklöneansvar per anställd. Ansvaret skall motsvaras av full kompensation i form av sänkta arbetsgivaravgifter motsvarande ett sjuklöneansvar på 30 dagar, vilket därmed ger en viss överkompensation åt småföretagare. Förslagen beräknas minska utgifterna inom utgiftsområde 10 med 1 616 miljoner kronor och minska statens inkomster med 1 250 miljoner kronor.

I motion 2002/03:Fi19 av Bo Könberg m.fl. (fp) yrkande 2 begärs att riksdagen avslår regeringens förslag om sjuklön. Motionärerna framhåller att det är angeläget att regler inte skapar drivkrafter för arbetsgivare att gallra bort arbets sökande som genom ålder, funktionshinder osv. misstänks ha en förhöjd risk för framtida sjukfall. Den sjuklönekonstruktion som regeringen föreslagit är i det avseendet särskilt riskabel.

Utskottet

Av Riksförsäkringsverkets (RFV) rapport till regeringen den 6 maj 2003 anslagsbelastning och prognos för anslag inom RFV:s anslagsområde budgetåren 2002–2006 framgår att 862 200 personer har fått utbetalning av sjukpenning under 2002. Det är 21 700 fler än de som haft sjukpenning någon gång under 2001. Antalet nettodagar visar en klar om än svagt sjunkande utveckling. Jämfört med året före avtar ökningstakten och sedan slutet av år 2002 minskar antalet jämfört med motsvarande månader ett år tidigare. Kvinnors nettodagar är oförändrat 62 %. Det sker en successiv förskjutning från hel-dagsersättning i riktning mot partiell ersättning. År 2000 var 75 % av samtliga sjukpenningdagar hela dagar. I februari 2003 hade andelen sjunkit till 70 %.

Antalet sjukperioder längre än en månad fortsätter att öka medan kortare perioder minskar i antal. Även sjukperioder på två till tre månader visar en tendens till minskning. Takten på den ökning som fortfarande sker avtar för samtliga periodlängder. Mest långsamt minskar de riktigt långa sjukfallen – de över två år. År 2001 utgjorde de 12 % av det totala antalet nettodagar. De utgör nu 15 % och 13 % av försäkringskostnaden. Sjukperioder över ett år utgör nu 39 % av det totala dagantalet och 36 % av kostnaden.

På försäkringskassorna pågår arbete med att minska främst längre sjukfrånvaro. I många fall leder arbete med minskad sjukfrånvaro till en övergång från sjukpenning till sjuk- eller aktivitetsersättning. Prognoseerna för sjukpenning och sjuk- och aktivitetsersättning (jfr nedan) måste därför ses i ett sammanhang.

Mellan åren 2002 och 2003 beräknas försäkringskostnaden öka med knappt 1 %, exklusive kostnad om 900 miljoner kronor för samverkan inom rehabiliteringsområdet.

Utgifterna i anslag 19:1.1.1 Sjukpenning beräknas bli 3 350 miljoner kronor större än anslagsbeloppet och 3 409 miljoner kronor större än tillgängliga medel, vilket innebär att anslagskrediten överskrids med 1 466 miljoner kronor. I prognosen har inte beaktats regeringens förslag i 2003 års vårproposition.

Beträffande rehabiliteringspenning beräknas utgifterna i anslag 19:1.2.1 bli 146 miljoner kronor mindre än anslagsbeloppet och 146 miljoner kronor mindre än tillgängliga medel.

Beträffande anslaget 19:2.1.1. Aktivitets- och sjukersättningar beräknas utgifterna 2003 bli 2 131 miljoner kronor större än anslagsbeloppet och 3 529 miljoner kronor större än tillgängliga medel, vilket innebär att anslagskrediten överskrids med 1 051 miljoner kronor. Om riksdagen beslutar om ett tilläggsanslag på 1 600 miljoner kronor beräknas anslagskrediten inte överskridas. Anslagsbelastningen bedöms komma att öka. Detta beror i huvudsak på dels att antalet långa sjukfall fortsätter att övergå i aktivitets- och sjukersättning, dels att dessa individer beräknas få en något högre ersättning än tidigare beviljade.

Utskottet har tidigare uttryckt sin stora oro över den kraftiga ökningen av sjukfrånvaron och kostnaderna som hänger samman med denna. I betänkande

2002/03:SfU1 ställde sig utskottet bakom regeringens förslag till ett nytt mål för ökad hälsa i arbetslivet. Målet är att frånvaron från arbetslivet på grund av sjukskrivning skall i förhållande till 2002 halveras fram till 2008. Parallellt skall antalet nya aktivitets- och sjukersättningar minska och hänsyn tas till den demografiska utvecklingen under perioden. Utskottet konstaterar nu att det visserligen finns tecken på ett trendbrott men att nedgången inte är tillräcklig för att prognosen i budgetpropositionen skall uppfyllas. Även om den relativa ökningstakten har avtagit fortsätter antalet långa sjukfall att öka. Även antalet aktivitets- och sjukersättningar ökar. Mot bakgrund härav anser utskottet att det nu är angeläget att åtgärder vidtas för att minska kostnaderna inom sjukförsäkringen.

Den föreslagna beräkningen av sjukpenning på 97 % av SGI:n medför att kompensationsnivån för sjukpenning sjunker från 80 % till 77,6 %. Utskottet delar regeringens bedömning vad gäller genomförandet av en sänkning av kompensationsnivån i det angelägna syftet att minska de höga sjukpenningkostnaderna. Utskottet noterar även att rehabiliteringsersättningen fortfarande kommer att beräknas på en oreducerad SGI, vilket ökar incitamenten till rehabilitering.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 2002/03:Fi17 yrkande 8 i denna del.

Utskottet delar regeringens bedömning att beträffande sjukpenning vid arbetslöshet kan det principiella resonemanget föras att denna bör knytas närmare till det faktiska inkomstbortfallet som den enskilde har som arbetslös. Ett sätt är att, som regeringen har föreslagit, relatera sjukpenningen till den dagpenning som den försäkrade skulle ha varit berättigad till inom arbetslöshetsförsäkringen om denne inte varit sjuk. Ett sådant förslag innebär att de som är utförsäkrade eller som inte kommit in i försäkringen på grund av att de inte uppfyllt arbetsvillkoret skall uppbära sjukpenning grundad på SGI:n. Det senare är vanligen mer gynnsamt ekonomiskt. Denna effekt är enligt utskottets mening inte önskvärd. Redan det förhållandet att enskilda kan ställa sig frågan om det för dem kan vara mer lönsamt att stå utanför arbetslöshetsförsäkringen är tillräckligt skäl för att en annan lösning om möjligt bör väljas. En annan effekt, som enligt vad utskottet erfarit inte har avsetts, är att en försäkrad som har en hög sjukpenning, för närvarande högst ca 19 300 kr per månad, men som endast omfattas av grundförsäkringen inom arbetslöshetsförsäkringen, kan få en sjukpenning på endast ca 7 000 kr per månad fr.o.m. den 1 juli 2003.

En tillämpning i enlighet med regeringens förslag kan därtill i sig innebära administrativa svårigheter för försäkringskassorna och ge utrymme för olika tolkningsalternativ, vilket bör undvikas. Det kan således diskuteras vilket dagpenningbelopp som skall tillämpas och hur länge. Det kan även diskuteras tillvägagångssättet då flera sjukfall inträffar under en pågående ersättningsperiod inom arbetslöshetsförsäkringen. Oavsett vilken tolkning som används kan tillämpningen medföra konsekvenser för enskilda som i vissa fall kan upplevas som orättvisa.

Enligt utskottets mening bör i stället inom sjukförsäkringen så långt möjligt gälla enhetliga regler för alla arbetslösa. Detta kan uppnås genom att sjukpenning för denna grupp inte utges med högre belopp än det högsta möjliga ersättningsbeloppet inom arbetslöshetsförsäkringen. Denna begränsning skall således gälla alla arbetslösa oavsett om de är medlemmar i en arbetslöshetskassa eller inte och oavsett om de uppfyller övriga villkor för rätt till arbetslöshetsersättning eller inte. Med denna metod skapas en rättssäkrare bestämmelse som är administrativt enklare att tillämpa och som således omfattar alla arbetslösa. Därmed markeras även bättre att sjukförsäkringssystemet är ett separat system.

Det högsta beloppet bör motsvara den högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen, dvs. för närvarande 730 kr per dag som utgår 5 dagar per vecka. Detta belopp motsvarar en kalenderdagsberäknad dagpenning inom sjukförsäkringen om 521 kr som således kan utges 7 dagar per vecka. Sjukpenningen skall först fastställas genom vanlig sjukpenningberäkning, vilket således fr.o.m. den 1 juli 2003 bl.a. innefattar att den beräknas på 97 % av SGI. För det fall sjukpenningbeloppet vid denna beräkning befinns överstiga det nu angivna högsta beloppet om 521 kr skall sistnämnda belopp utbetalas. Vid sjukskrivning på deltid skall det högsta beloppet utges i förhållande till motsvarande del av arbetsförmåga.

Den av utskottet föreslagna lösningen medför inte ökade utgifter för sjukförsäkringen jämfört med regeringens förslag.

Utskottets förslag bör komma till uttryck genom en ändring i 3 kap. 4 § AFL. I bestämmelsen bör även en hänvisning göras till 3 kap. 7 § AFL så att förslaget därigenom begränsas till sjukpenning. Riksdagen bör dels anta regeringens förslag avseende 3 kap. 4 § AFL med angivna ändringar, dels göra en följdändring i 3 kap. 4 b § AFL (se utskottets förslag i bilaga). Regeringens förslag avseende 10 c och 10 d §§ AFL bör därmed utgå.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 2002/03:Fi17 yrkande 8 i denna del.

Med hänsyn till det ekonomiskt ansträngda läge Sverige befinner sig i med stora och belastande kostnader för ohälsan, anser utskottet att både arbetsgivare och enskilda bör bidra till att minska utgifterna. De två tidigare behandlade förslagen i yttrandet har inneburit försämringar för enskilda. I och med regeringens förslag till förlängd sjuklöneperiod läggs också ett ekonomiskt ansvar på arbetsgivare.

Genom förslaget införs för de mindre arbetsgivarna ett högkostnadsskydd. Berörda arbetsgivare är arbetsgivare med sammanlagda årliga lönekostnader om högst 160 prisbasbelopp. Enligt propositionen är det arbetsgivare med högst ca 25 heltidsanställda. Sådana arbetsgivare avses således få kompensation för sjuklönekostnader över ett visst tak som utgör 90 % av en genomsnittlig sjuklönekostnad med arbetsgivarnas totala sjuklönekostnad som underlag. Utskottet noterar att kompensationen även avser kostnader för sjuklön som uppstått under de första två veckorna i sjuklöneperioden, vilket således innebär en begränsning i det föreslagna ekonomiska ansvaret i övrigt. Utskottet

vill i detta sammanhang erinra om att när den lagstadgade sjuklöneperioden om två veckor infördes sänktes arbetsgivaravgifterna generellt från 10,10 % till 7,8 % av avgiftsunderlaget. Avgiftssänkningen beräknades mot bakgrund av de dittillsvarande kostnaderna för de första fjorton dagarna av en sjukperiod, sjuktalsutvecklingen och de aktuella kompensationsnivåerna inom sjukpenningförsäkringen. Innebörden av sänkningen var att arbetsgivarna genomsnittligt sett skulle få full kompensation för sjuklönekostnaderna. Senare justerades avgiften med anledning av ändringar i regelverket.

Utskottet noterar även att förslaget är avsett att medföra ökade ekonomiska incitament för arbetsgivare till att förbättra det förebyggande ohälsarbetet och även rehabiliteringsarbetet.

Beträffande ikraftträdandet av bestämmelserna noterar utskottet Lagrådets viktiga synpunkter. Regeringen ägde dock kännedom om de åberopade förhållandena när förslaget om sjuklön lämnades. Även om det finns invändningar mot det lämpliga i att besluta om förslaget innan kommissionens prövning har genomförts, måste dock riksdagen vid sin lämplighetsavvägning beakta det angelägna i att kostnaderna för sjukskrivningarna hålls nere. Kostnaderna för sjukfrånvaron har således ökat dramatiskt under senare år och i detta läge kan, enligt utskottets mening, inte reformer som bidrar till att kostnaderna minskar skjutas på framtiden om det inte är helt nödvändigt. Utskottet gör bedömningen att ikraftträdandet bör ske i enlighet med regeringens förslag, trots de av Lagrådet redovisade betänkligheterna. För det fall att kommissionen finner att förslaget om högkostnadsskydd med hänsyn till EG-rätten inte skall genomföras förutsätter utskottet att regeringen återkommer till riksdagen med ett förslag avseende berörda arbetsgivare. Utskottet ställer sig bakom Lagrådets förslag i övrigt att vissa justeringar m.m. skall göras i lagförslaget.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 2002/03:Fi17 yrkande 9 samt motion 2002/03:Fi19 yrkande 2.

Vad avser motion 2002/03:Fi17 yrkande 12 i denna del skall detta ses som en alternativt förslag till tilläggsbudget. Utskottet kan dock inte ställa sig bakom förslaget som helhet eller delar av detta. Utskottet avstyrker således även detta motionsyrkande.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringsförslagen med ovan angivna ändringar inom utgiftsområde 10.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Propositionen

Lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. (BTPL) trädde i kraft den 1 januari 2003. De nya bestämmelserna avser förändringar såväl av kretsen av förmånsberättigade som av de materiella reglerna för hur bostadstillägget beräknas. Bostadstillägg till pensionärer (BTP) beviljas efter ansökan. Även de som vid ikraftträdandet av den nya lagen redan uppbar bostadstillägg måste på nytt ansöka för att i fortsättningen få BTP.

I propositionen anges att eftersom det är ca 450 000 ansökningar som skall hanteras av försäkringskassorna enligt de nya bestämmelserna infördes en generell bestämmelse att personer som vid ikraftträdandet var berättigade till bostadstillägg skulle fortsätta att få sådan förmån som längst sex månader räknat fr.o.m. den 1 januari 2003, under förutsättning att den försäkrade uppbar sådan förmån som berättigar till bostadstillägg enligt bestämmelserna i den gamla lagen eller motsvarande förmån. Det övergångsvisa bostadstillägget betalas ut med det belopp som utbetalades i december 2002.

Administrativa svårigheter har enligt propositionen försenat handläggningen av de ansökningar som kommit in till kassorna, och ett stort antal personer som enligt de gamla bestämmelserna var berättigade till bostadstillägg och som kan vara berättigade till bostadstillägg enligt de nya reglerna har ännu inte lämnat in en ansökan. Enligt propositionen finns det en risk för att alla ansökningar om BTP inte hinner hanteras i tid. För att undvika detta föreslår regeringen att omräkningstiden skall förlängas med två månader under förutsättning att ansökan har kommit in till försäkringskassan senast den 30 juni 2003. Förlängningen föreslås inte gälla för de pensionärer som uppbar en förmån som fr.o.m. den 1 juli 2003 inte längre ger rätt till BTP.

Enligt propositionen är den ekonomiska effekten av den föreslagna åtgärden tillfällig och obetydlig.

Motion

I motion 2002/03:Fi23 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 2 begärs att bostadstillägg som betalas ut i juni 2003 enligt äldre bestämmelser även skall få betalas ut för tiden juli till och med december 2003 om ansökan kommit in till försäkringskassan före den 1 juli 2003. I motionen anförs att försäkringskassorna måste ges en reell möjlighet att handlägga de aktuella ärendevolymerna. En förlängning på sex månader har också föreslagits av Riksförsäkringsverket. Förslaget innebär enligt motionärerna inte någon merkostnad av en sådan storlek att en särskild reglering är nödvändig.

Utskottet

Utskottet, som delar regeringens bedömning att omräkningstiden bör förlängas med två månader, tillstyrker regeringens lagförslag och avstyrker motion 2002/03:Fi23 yrkande 2.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Propositionen

Enligt 4 kap. 10 och 12 §§ AFL om allmän försäkring har fr.o.m. den 1 juli 2001 föräldrar rätt till tillfällig föräldrapenning under en dag per barn och år när de avstår från förvärvsarbete i samband med besök i barns skola eller besök i fritidshem (kontaktdagar). Rätten till kontaktdagar gäller fr.o.m. det kalenderår under vilket barnet fyller sex år. Kontaktdagar kan sparas och tas ut senast det år barnet fyller elva år.

Regeringen föreslår som en åtgärd för att begränsa utgiftsökningarna att rätten till kontaktdagar tas bort fr.o.m. den 1 juli 2003. De tio kontaktdagar per barn och år som utges till föräldrar med barn som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade berörs inte av förändringen.

Som ett resultat av lagändringen minskar medelsbehovet på anslaget 21:2 Föräldraförsäkring med 75 miljoner kronor.

I propositionen anges vidare att anslaget för innevarande år har beräknats med förutsättningen att taket i föräldraförsäkringen skulle kunna höjas. I och med att takhöjningen senareläggs skall anslaget 21:2 minskas med 395 miljoner kronor.

Sammantaget föreslås att ramen för utgiftsområde 12 minskas med 470 miljoner kronor.

Motion

I motion 2002/03:Fi17 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 12 i denna del föreslås höjda tak i föräldraförsäkringen till 11 basbelopp. Samtidigt bör Centerpartiets förslag om att sjukpenninggrundande inkomst, SGI, skall beräknas på historisk inkomst införas även i föräldraförsäkringen. Nettoeffekten beräknas bli en kostnad på 155 miljoner kronor.

Utskottet

Under de senaste åren har en rad reformer för ökad tillväxt och rättvisa beslutats eller föreslagits för åren 2003 och 2004. Med hänsyn till det försämrade ekonomiska läget och den fortsatt oroande utvecklingen inom ohälsområdet delar utskottet regeringens bedömning att den tidigare aviserade höjningen av taket i föräldraförsäkringen bör senareläggas. Utskottet tillstyrker, som en åtgärd för att begränsa utgiftsökningarna, regeringens förslag om att rätten till kontaktdagar upphör fr.o.m. den 1 juli 2003. Utskottet tillstyrker således regeringens förslag om tilläggsbudget för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn och avstyrker motion 2002/03:Fi17 yrkande 12 i denna del.

Stockholm den 15 maj 2003

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Tomas Eneroth

Närvarande: Tomas Eneroth (s), Sven Brus (kd)*, Ronny Olander (s), Sten Tolgfors (m)*, Bo Könberg (fp)*, Anita Jönsson (s), Kalle Larsson (v), Mariann Ytterberg (s), Anita Sidén (m)*, Lennart Klockare (s), Linnéa Darell (fp)*, Birgitta Carlsson (c), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Anna Lilliehöök (m)*, Göte Wahlström (s), Mona Jönsson (mp) och Kurt Kvarnström (s).

*) Har ej deltagit i beslutet.

Avvikande mening

Tilläggsbudgeten (c)

Birgitta Carlsson (c) anser:

Utgiftsområdena 8, 10 och 12

Centerpartiet anser att storstadssatsningen bör avvecklas eftersom resultaten inte står i proportion till de investerade medlen. Anslag 11:1 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna, utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar, bör därför inte tillföras ytterligare medel för 2003. Förslaget innebär minskade utgifter med 40 miljoner kronor.

Regeringens förslag om ändringar i lagen om allmän försäkring och lagen om sjuklön bör avslås. I stället skall sjukpenninggrundande inkomst, SGI, beräknas på genomsnittsinkomsten under de senaste 24 månaderna före sjukfallens inledning, vilket medför en rättvisare SGI. Sjukpenning skall utges med 78 % av SGI:n, vilket tillsammans med förslaget om ändrad beräkning av SGI stärker incitamentet att återgå i arbete. Beträffande förslaget om sjuklön innebär regeringens förslag en indirekt skattehöjning. Mycket tyder på att ansvaret kommer att utvidgas i höst. I stället bör arbetsgivarens sjuklöneansvar relateras till antalet anställda och begränsas till maximalt 30 dagar för 30 anställda. Exempelvis skall ett företag med fem anställda ha fem dagars sjuklöneansvar per anställd. Ansvaret skall kompenseras med sänkta arbetsgivaravgifter för alla arbetsgivare. Sänkningen skall motsvara ett sjuklöneansvar på 30 dagar, vilket ger en stimulans åt småföretagare. Förslagen innebär minskade utgifter med 1 616 miljoner kronor och minskade inkomster med 1 250 miljoner kronor för 2003.

Taket i föräldraförsäkringen bör höjas till elva basbelopp. Samtidigt bör vårt förslag om att SGI skall beräknas på historisk inkomst införas även i föräldraförsäkringen. Nettoeffekten av förslagen beräknas ge en kostnad på 155 miljoner kronor.

Vi anser att riksdagen bör bifalla motion 2002/03:Fi17 yrkandena 8, 9 och 12 i denna del.

Särskilda yttranden

1. Förlängningen av sjuklöneperioden m.m. (m, fp, kd, c)

Sven Brus (kd), Sten Tolgfors (m), Bo Könberg (fp), Anita Sidén (m), Linnéa Darell (fp), Birgitta Carlsson (c) och Anna Lilliehöök (m) anför:

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet riktar stark kritik mot regeringens förslag att förlänga sjuklöneperioden från två till tre veckor. Förslaget innebär en övervältring av både försäkringskassornas direkta kostnader för ersättning av inkomstbortfall och kassornas administrativa kostnader för de korta sjukfallen på företagen utan att företagen får rimlig kompensation. Förslaget får därmed samma effekt som en höjning av arbetsgivaravgifterna, men med skillnaden att företagen inte i förväg kan bedöma hur stor den blir.

Genom den förlängda sjuklöneperioden blir det ännu mer riskfyllt för ett företag att ha anställda.

Personer som redan tidigare har en svag position på arbetsmarknaden, t.ex. de som varit sjukskrivna, kommer att få det svårare att få ett jobb eller byta jobb. Det gäller även grupper som statistiskt sett har hög sjukfrånvaro.

Genom konstruktionen med ett undantag för små företag skapas dessutom ett tillväxttak för dessa. Det kommer att finnas ett starkt motstånd för ett företag att expandera om man riskerar att hamna över undantagsgränsen. Förlängningen av sjuklöneperioden får heller ingen effekt på företagets arbete med att minska de långa sjukskrivningarna. Än mindre innebär förslaget att ohälsan i samhället minskar.

Regeringens förslag utgår från en ensidig fokusering på arbetsgivarnas ansvar för de skenande sjukskrivningskostnaderna. I brist på en politik med brett perspektiv på människors livssituation tillgriper regeringen med föreliggande förslag panikåtgärder för att klara budgetens utgiftstak.

Även hanteringen i socialförsäkringsutskottet har präglats av denna paniksituation. Som företrädare för oppositionen har vi inte beretts rimlig tid att förhålla oss till de ändringar och tillägg i lagtexter i förhållande till vårpropositionen som tillförts av majoriteten.

2. Tilläggsbudgeten (m)

Sten Tolgfors, Anita Sidén och Anna Lilliehöök (alla m) anför:

Moderata samlingspartiet tar inte ställning till regeringens förslag till tilläggsbudget.

Då riksdagen beslutat innevarande års budget har vi inte vare sig möjlighet eller anledning att arbeta om denna eller åter redovisa hela vårt budgetförslag – trots att om detta blivit riksdagens beslut skulle nuvarande problem med skenande utgifter inte ha förelegat.

De partier som bildade riksdagsmajoritet får nu ta det fulla ansvaret för de förändringar som föreslås för att hålla utgifterna under taken.

På vissa områden i tilläggsbudgeten har vi en annan syn på vad som skall göras och ger därför i motionFi18 förslag på andra åtgärder inom socialförsäkringsutskottets område.

3. Tilläggsbudgeten (fp)

Bo Könberg och Linnéa Darell (båda fp) anför:

Folkpartiet hade som är väl känt ett annat budgetalternativ för 2003. Detta innehåller både lägre utgifter och lägre skatter samt en lång rad radikala förslag till reformer av arbetsmarknad, integrationspolitik och socialförsäkringar. Det innehåller ett omfattande program för att få ned sjukfrånvaron genom insatser för att människor skall få ihop "livspusslet", för att öka vård genom rehabilitering samt med större krav mot överutnyttjande av systemen. Folkpartiets budgetalternativ för 2003 innehöll en budgeteringsmarginal på 11 miljarder kronor. Tyvärr valde riksdagens majoritet av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att rösta ned detta förslag.

Det är nu enligt vår uppfattning samma majoritet som får ta ansvar för att rädda situationen med sin egen dåligt underbyggda budget för innevarande år. Vi är givetvis alltid, varje dag och varje vecka, beredda att ta över ansvaret för Sverige. I den situationen att Folkpartiet får ta över regeringsansvaret har vi att utgå från verkligheten så som den ser ut. Det var därför vi i valrörelsen reviderade våra egna förslag till vad som var möjligt. Skulle vi därför få möjligheten att ta över ansvaret för landet skulle vi omgående genomföra utgiftsbegränsningar och besparingar så att utgiftstaket kan hållas i avvaktan på att mera genomgripande systemreformer som ökar tillväxten och minskar kostnader för sjukfrånvaro och arbetslöshet får ekonomiska effekter.

Folkpartiet tar heller inte i detalj ställning till de förslag regeringen och dess stödpartier lägger fram som förändringar i sin egen budget. Vi har enligt riksdagsordningen inte heller utrymme att föreslå förändringar på andra anslag än de av regeringen nu aktualiserade.

4. Tilläggsbudgeten (kd)

Sven Brus (kd) anför:

Kristdemokraterna förordade under hösten 2002 i parti- och kommittémotioner ett komplett och sammanhängande budgetalternativ för budgetåret 2003. Detta alternativ avslogs av riksdagen i den första beslutsomgången om utgiftsområdesramar och skatteinkomster till förmån för den inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna föreslog. Vid den därpå följande behandlingen av anslag inom respektive utgiftsområde redovisade vi därför våra budgetförslag i särskilda yttranden.

Av detta skäl deltar vi inte i den fortsatta behandlingen av delar av anslagen för budgetåret 2003, den nu föreliggande tilläggsbudgeten (nr 1). Tilläggsbudgeten är socialdemokraternas försök att hantera egna felbudgetering-

ar som gjordes hösten 2002. Därtill gäller att det inte finns någon möjlighet för ett oppositionsparti att yrka på förändringar på andra anslag än de regeringen tar upp, eftersom sådana förslag enligt gällande praxis inte anses ligga inom ärendets ram. Den ekonomiska politik och det budgetalternativ vi skulle vilja genomföra för 2003 går således inte att lägga fram för riksdagen, varpå följer att det inte är meningsfullt för oss att delta i behandlingen av den socialdemokratiska regeringens felbudgeteringar.

Kristdemokraternas budgetalternativ tar sikte på att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strukturella reformer för minskad ohälsa, förbättrad lönebildning och strategiska skattesänkningar på arbete och sparande. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen skall kunna öka i en sådan utsträckning att välfärden tryggas för alla.

Det handlar bl.a. om arbetsmarknaden, som måste göras mer dynamisk. Den kraftigt ökande sjukfrånvaron måste mötas med en förbättrad arbetsmiljö och kraftfulla rehabiliteringsinsatser men också med åtgärder på flera politikområden. Det handlar om skatterna på arbete och företagande som måste sänkas och på sikt anpassas till omvärldens betydligt lägre skattetryck. Det svenska konkurrenstrycket måste förbättras. Vidare måste den offentliga sektorn förnyas för att möta konsumenternas/brukarnas behov och bättre tillvarata personalens kompetens och idéer. Dessutom måste valfriheten inom familjepolitiken öka, rättsväsendet återupprättas, pensionärernas ekonomiska situation stärkas och infrastrukturen förbättras.

Målet med våra reformer på dessa områden är att skapa förutsättningar för en uthållig tillväxt på åtminstone 3 % över en konjunkturykel, där sysselsättningen kan öka utan att inflationen tar fart, där den enskildes valfrihet, personliga ansvar och välfärd kan öka utan politisk detaljstyrning, där den offentliga sektorn kan vitaliseras och möta ökande behov utan att jagas av krympande skattebaser och där statens finanser blir mindre konjunktur känsliga.

Riksdagsmajoriteten – bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – har för budgetåret 2003 ställt sig bakom en annan inriktning av politiken i det första rambeslutet om statsbudgeten.

Kristdemokraternas politik för budgetåret 2003 avseende de delar som rör utgiftsområdena 8, 10, 11 och 12 har redovisats i samband med budgethanteringen för 2003 i betänkande 2002/03:SfU1 respektive 2002/03:SfU2.

BILAGA

Utskottets förslag till ändringar i regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring såvitt avser 3 kap. 4 § samt ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna.

*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

3 kap.

4 §

För dagar i en sjukperiod gäller, om inte annat följer av 10–10 b och 10 d §§,

1. att sjukpenning inte utges för den första dagen, och

2. att hel sjukpenning för de därpå följande dagarna utgör för dag 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365. Sjukpenningen avrundas till närmaste hela kronor.

För dagar i en sjukperiod gäller, om inte annat följer av 10–10 b §§,

2. att hel sjukpenning för de därpå följande dagarna utgör för dag 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365. Sjukpenningen avrundas till närmaste hela kronor. *Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 521 kronor.*

Som sjukperiod anses tid, under vilken en försäkrad i oavbruten följd lider av sjukdom som avses i 7 § eller har rätt till sjukpenning enligt 7 b § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §. Uppkommer för den försäkrade rätt till sjukpenning enligt kapitlet i omedelbar anslutning till en sjuklöneperiod enligt lagen (1991:1047) om sjuklön, skall sjukperioden enligt denna lag anses omfatta också sjuklöneperioden.

Om en sjukperiod börjar inom fem dagar från det en tidigare sjukperiod avslutats skall bestämmelserna i första stycket samt 4 a och 10 a §§ tillämpas som om den senare sjukperioden utgör en fortsättning på den tidigare sjukperioden.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 10 a § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 med 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 10 a § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 med 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365. *Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 521 kronor.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

2. De nya bestämmelserna i 3 kap. 2 c, 4, 10 c och 10 d §§ tillämpas beträffande sjukpenning som avser

2. De nya bestämmelserna i 3 kap. 2 c, 4 och 4 b §§ tillämpas beträffande sjukpenning som avser tid efter

Regeringens förslag

tid efter ikraftträdandet. Detta gäller även i de fall sjukperioden har inletts före ikraftträdandet.

Utskottets förslag

ikraftträdandet. Detta gäller även i de fall sjukperioden har inletts före ikraftträdandet.

Utskottets förslag till ny lydelse av 3 kap. 4 b § lagen (1962:381) om allmän försäkring

Nuvarande lydelse

Den allmänna försäkringskassan kan efter skriftlig ansökan av den försäkrade besluta att hel sjukpenning för dag skall utges med 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst delad med 365 eller, vid sjukpenningberäkning enligt 10 a §, med motsvarande arbetstidsfaktor, även för dag som avses i 4 § första stycket 1 och 10 a § första stycket 1. Ett sådant beslut får meddelas om den försäkrade lider av sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder med rätt till sjukpenning under en tolv månadersperiod.

Föreslagen lydelse

3 kap.
4 b §¹

Den allmänna försäkringskassan kan efter skriftlig ansökan av den försäkrade besluta att hel sjukpenning för dag skall utges med 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst delad med 365 eller, vid sjukpenningberäkning enligt 10 a §, med motsvarande arbetstidsfaktor, även för dag som avses i 4 § första stycket 1 och 10 a § första stycket 1. Ett sådant beslut får meddelas om den försäkrade lider av sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder med rätt till sjukpenning under en tolv månadersperiod. *Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning för dag som avses i 4 § första stycket 1 med högst 521 kronor.*

Ett beslut som avses i första stycket får även meddelas för en sjukperiod när den sökande som givare av biologiskt material enligt lagen (1995:831) om transplantation m.m. har rätt till sjukpenning till följd av ingrepp för att ta tillvara det biologiska materialet eller förberedelser för sådant ingrepp.

Ett beslut enligt första stycket gäller från och med den kalendermånad då ansökan gjordes hos försäkringskassan, om inte annat sägs i beslutet. Beslutet skall gälla för viss tid som anges i beslutet eller, om det finns särskilda skäl, tills vidare. Beslutet skall upphävas om villkoret enligt första stycket andra meningen inte längre är uppfyllt.

En försäkrad som har gjort ansökan enligt första stycket är skyldig att genomgå undersökning av läkare eller tandläkare och att ge in utlåtande över undersökningen, om försäkringskassan finner att det behövs för ärendets bedömning. För den försäkrades utgifter för undersökningen och för utlåtande över undersökningen lämnas ersättning i enlighet med vad regeringen förordnar.

¹ Senaste lydelse 2001:1114.